

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

15 octombrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte:

Iurie Diaconu

Judecătorii:

Liliana Catan

Ion Guzun

Maria Ghervas

Dumitru Mardari

judecând, în ședință fără participarea părților, recursurile ordinare declarate de către inculpat și avocatul acestuia, Isac Igor, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 24 aprilie 2019 și sentinței Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 12 decembrie 2018, în cauza penală în privința lui

Orghian Serghei Xxxxx, născut la
xx.xx.xxxx, originar din Xxxxx, domiciliat în
Xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

prima instanță: 05.06.2018 - 12.12.2018;

instanța de apel: 10.01.2019 - 24.04.2019;

instanța de recurs: 19.07.2019 - 15.10.2019.

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 12 decembrie 2018, Orghian Serghei a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 317 alin. (1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de închisoare pe termen de 2 (doi) ani.

În baza art. 85 alin. (1) Cod penal, prin cumul total de sentințe la pedeapsa aplicată lui Orghian Serghei prin prezenta sentință, s-a adăugat partea neexecutată a pedepsei și anume 1 an 6 luni 9 zile, stabilite prin sentința Judecătoriei Căușeni din 10 martie 1999, fiindu-i stabilită pedeapsă definitivă de 3 (trei) ani 6 (șase) luni 9 (nouă) zile închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a constatat că Orghian Serghei, aflându-se în colonia de așezare OȘC 29/10 din Goieni, fiind condamnat la 5 ani 1 lună privațiune de libertate, prin sentința Judecătorei Căușeni din 10 martie 1999, la 04 mai 2002, a părăsit samavolnic teritoriul penitenciarului, fără învoirea conducerii penitenciarului.

Astfel, Orghian Serghei a comis infracțiunea prevăzută de art. 317 alin. (1) Cod penal după indicii calificativi *evadarea din locurile de deținere, săvârșită de persoana care execută pedeapsa cu închisoarea*.

3. Nefiind de acord cu sentința, avocatul Tocan Radion în numele inculpatului a depus apel, prin care a solicitat, casarea acesteia cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să fie dispusă achitarea inculpatului de comiterea infracțiunii incriminate din motiv că în Codul penal în redacția anului 1961 nu există noțiunea de infracțiune continuă, iar prin aplicarea de către instanță a prevederilor art. 29 Cod penal (red. 2003) se înrăutățește situația inculpatului, fapt care este inadmisibil.

În motivarea apelului avocatul a invocat că, calificarea acțiunilor lui Orghian Serghei este greșită, deoarece acțiunile acestuia se încadrează în componența de infracțiune prevăzută de art. 200/1 Cod penal (red. 1961) și anume *sustragerea de la executarea pedepsei a condamnatului, căruia i s-a dat voie să plece pe scurtă durată din locurile de deținere, infracțiune care se pedepsește cu privațiune de libertate pe un termen de până la un an*.

În viziunea avocatului, Orghian Serghei nu a evadat din locurile de detenție, deoarece nu există nici o confirmare a acestui fapt, ci nu a revenit din concediul acordat.

Partea apărării a invocat și expirarea termenului de prescripție prevăzut la art. 46 Cod penal (red. 1961), însă instanța de fond a respins acest argument invocând prevederile art. 29 Cod penal (redacția anului 2003), și anume faptul că infracțiunea comisă de inculpat este continuă, însă apărarea nu este de acord cu acest argument, deoarece în Codul penal în redacția anului 1961, o asemenea noțiune de infracțiune continuă nu există, iar prin aplicarea prevederilor art. 29 Cod penal, situația inculpatului se înrăutățește, fapt inadmisibil prin prisma art. 10 alin. (1) Cod penal (red. 2003).

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 24 aprilie 2019, apelul declarat a fost respins ca nefondat.

4.1. În motivarea soluției sale, instanța de apel a menționat că instanța de fond pe deplin a constatat starea de fapt și de drept a acțiunilor săvârșite de inculpat, probele examinate au fost apreciate juridic corect, în conformitate cu prevederile art. 100 alin. (4), art. 101 Cod procedură penală, fiind verificate sub toate aspectele,

complet și obiectiv, iar fiecare probă fiind apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor, instanța de apel consideră că, încadrând juridic corect acțiunile lui Orghian Serghei în baza art. 317 alin. (1) Cod penal, după semnele calificative *evadarea din locurile de deținere, săvârșită de persoana care execută pedeapsa cu închisoare*.

Alegațiile inculpatului privind nevinovăția sa în comiterea faptei imputate, nu au fost reținute ca fiind plauzibile, considerându-le date în scopul eschivării de la răspunderea penală, constituind o formă de autoapărare.

La fel, Colegiul a respins afirmațiile apărării cu privire la expirarea termenului de prescripție pentru infracțiunea de evadare, acestea fiind combătute prin conținutul art. 29 Cod penal, potrivit căruia se consideră infracțiune continuă fapta care se caracterizează prin săvârșirea neîntreruptă, timp nedeterminat, a activității infracționale, în cazul infracțiunii continue nu există pluralitate de infracțiuni. Infracțiunea continuă se consumă din momentul încetării activității infracționale sau datorită survenirii unor evenimente care împiedică această activitate.

Astfel a fost reținută poziția instanței de fond cu privire la faptul că, componența de infracțiune analizată este una formală, continuă și se consideră consumată din momentul încetării activității infracționale, în speță în momentul reținerii inculpatului, și anume data de 19 mai 2018.

Colegiul a considerat că instanța de fond just a respins solicitarea avocatului privind achitarea lui Orghian Serghei de învinuirea adusă, care a motivat că fapta inculpatului urma a fi calificată în baza art. 200/1 Cod penal al RSSM din anul 1961, deoarece conform materialelor cauzei, momentul comiterii infracțiunii, 04.05.2002, era guvernat de acea lege, iar Codul penal al RM a intrat în vigoare abia în anul 2003.

În acest sens, s-a reținut că art. 200/1 Cod penal al RSSM din anul 1961, prevede *sustragerea de la executarea pedepsei a condamnatului, căruia i s-a dat voie să plece pe scurtă durată din locurile de deținere*, însă avându-se în vedere specificul și elementele componenței de infracțiune, instanța de fond întemeiat a conchis că acțiunile inculpatului corespund în totalitate prevederilor art. 200 Cod penal al RSSM, care prevedea infracțiunea de *evadare din locurile de privațiune de libertate sau de sub arest, săvârșită de persoana care execută pedeapsa sau se află sub arest preventiv*.

Reieșind din textul normei prevăzute de art. 200 Cod penal al RSSM în redacția anului 1961, sancțiunea cu privațiunea de libertate este pe termen de la 6 luni până la 4 ani, iar sancțiunea prevăzută pentru art. 317 alin. (1) Cod penal al RM (legea nouă) sancțiunea cu închisoarea este de până la 3 ani.

Coroborând probele administrate în cadrul cercetării judecătorești și ținând cont de prevederile art. 10 Cod penal, Colegiul a ajuns la concluzia că probele analizate, sunt pertinente, concludente, utile, veridice și coroborează între ele, dovedesc integral faptul că inculpatul a comis fapta prejudiciabilă, manifestată prin evadarea din locurile de deținere, săvârșită de persoana care execută pedeapsa cu închisoare, faptă ce întrunește elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 317 alin. (1) Cod penal.

Prin urmare, Colegiul a respins integral argumentele avocatului privind casarea sentinței și achitarea inculpatului, deoarece acestea nu și-au găsit confirmare și poartă un caracter pur declarativ, nefiind probate în modul stabilit de lege.

Totodată, instanța de apel a considerat că la determinarea tipului și măsurii de pedeapsă, instanța de fond a ținut cont de prevederile art. 75-77 Cod penal, de gravitatea infracțiunii comise, care se califică ca una mai puțin gravă, iar pedeapsa stabilită de către instanța de fond își va atinge scopul de corectare și reeducare a inculpatului, or aplicarea unei pedepse penale sub formă de 2 (doi) ani închisoare cu executare, ar duce la conștientizarea de către acesta a celor comise, cu atragerea unor concluzii corecte ce țin de comportamentul său.

Luând în considerație persoana inculpatului, care anterior a fost condamnat prin sentința Judecătoriei Căușeni din 10 martie 1999, în baza art. 119 alin. (3) Cod penal (red. 1961) la 5 ani 1 lună privațiune de libertate, și reieșind din conținutul certificatului eliberat de Departamentul Instituțiilor Penitenciare, Orghian Serghei nu și-a executat din termenul de pedeapsă conform sentinței, 1 an 6 luni 9 zile, astfel în speță fiind aplicabile prevederile art. 85 Cod penal.

Verificând ansamblul de probe ce au fost administrate în conformitate cu prevederile de procedură penală, Colegiul nu a depistat careva încălcări de procedură sau încălcări a drepturilor și intereselor inculpatului, considerând necesar a menține sentința instanței de fond, fără modificări.

5. Împotriva hotărârilor emise, recursuri ordinare declară:

5.1. *avocatul Isac Igor în numele inculpatului*, care invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 11) și 16) Cod de procedură penală, solicită casarea acestora și dispunerea încetării procesului penal în privința lui Orghian Serghei, învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 317 alin. (1) Cod penal, pe motiv că a intervenit termenul de prescripție a tragerii la răspundere penală.

În motivarea recursului indică că instanțele de fond eronat au concluzionat că nu a expirat termenul de prescripție de tragere la răspundere penală a inculpatului, motivând că infracțiunea prevăzută la art. 317 Cod penal este una continua, termenul de prescripție fiind suspendat, or Orghian Serghei a evadat din locurile de detenție

la 04 mai 2002, iar probe ce ar confirma faptul că de la data săvârșirii evadării și până la data reținerii acesta ar fi săvârșit alte infracțiuni, nu au fost prezentate.

Astfel, se constată că termenul de 5 ani a expirat la 04 mai 2007, în cauză fiind aplicabile prevederile art. 46 alin. (3) Cod penal (red. 1961), iar Orghian Serghei nu poate fi tras la răspundere penală.

Infracțiunea săvârșită de Orghian Serghei s-a consumat odată cu evadarea sa din locurile de detenție, 04 mai 2002, or, aceasta este o infracțiune simplă și nu continuă, precum s-a menționat de către instanțele de fond, deoarece fapta de evadare se consumă în momentul în care deținutul a evadat, ieșind complet din locul de detenție în care își execută pedeapsa, devenind liber în urma activității sale ilegale.

Prin urmare, în temeiul art. 10 alin. (1) Cod penal (red. 2003) și art. 46 alin. (3) Cod penal (red. 1961), este necesară încetarea procesului penal, pe motivul intervenirii termenului de prescripție, deoarece de la data săvârșirii infracțiunii și până la data reținerii acestuia au trecut mai mult de 16 ani, acest termen de prescripție nefiind întrerupt prin săvârșirea unei noi infracțiuni de către Orghian Serghei.

Subsidiar, apărarea indică că instanțele de fond, contrar prevederilor art. 10 alin. (2) Cod penal, au invocat prevederile art. 29 Cod penal (red. 2003), și anume faptul că infracțiunea comisă de inculpat este continuă, deoarece în Codul penal redacția anului 1961, o asemenea noțiune de infracțiune continuă, nu există, iar prin aplicarea prevederilor art. 29 Cod penal, situația inculpatului s-a înrăutățit, fapt inadmisibil prin legislația în vigoare.

Mai menționează recurentul că hotărârile emise contravin normelor de drept aplicate unei hotărâri de aplicare a aceleiași norme date anterior de către Curtea Supremă de Justiție în cauza penală după învinuirea lui Muntean Anatolii, care a dispus menținerea sentinței instanței de fond, de încetare a procesului penal în baza art. 317 alin. (2) lit. b) Cod penal, din motivul intervenirii termenului prescripției tragerii la răspundere penală prevăzut de art. 46 alin. (3) Cod penal (redacția anului 1961).

5.2. inculpatul, care invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) și 12) Cod de procedură penală, solicită casarea hotărârilor emise și pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie achitat, menționând că instanțele de judecată au făcut o încadrare juridică incorectă a acțiunilor sale. Mai mult ca atât, a expirat termenul de prescripție de tragere la răspundere penală prevăzut de art. 46 Cod penal (red. 1961).

5.3. Pe marginea recursurilor declarate, procurorul depune referință solicitând admiterea acestora, deoarece reieșind din circumstanțele cauzei, instanțele de fond erau obligate să aplice în privința inculpatului prevederile art. 46 alin. (3) Cod penal

(red. 1961), or termenul de 15 ani, prevăzut de norma penală respectivă, a expirat la 04.05.2017.

6. Judecând recursurile declarate în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că acestea urmează a fi admise cu casarea parțială a deciziei instanței de apel și sentinței instanței de fond, în partea stabilirii pedepsei pe art. 317 alin. (1) Cod penal și aplicării art. 85 alin. (1) Cod penal, din următoarele considerente.

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, *judecând recursul, instanța de recurs casează parțial sau total hotărârea atacată, rejudecă cauza și pronunță o nouă hotărâre dacă nu se agravează situația inculpatului.* Instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze total sau parțial, atunci când se constată comiterea unei erori de drept, care a dus la adoptarea unei hotărâri neîntemeiate.

Potrivit alin. (2) art. 424 Cod de procedură penală, *instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute în art. 427, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților.*

Din conținutul recursurilor rezultă că, avocatul invocă ca temeiuri de casare pct. 6), 11) și 16) alin. (1) al art. 427 Cod de procedură penală, care stipulează că, *hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței; există o cauză de înlăturare a răspunderii penale și când norma de drept aplicată în hotărârea atacată contravine unei hotărâri de aplicare a aceleiași norme date anterior de către Curtea Supremă de Justiție, iar inculpatul, în dispozitivul recursului declarat invocă temeiurile stipulate în pct. 6) și 12) alin. (1) al art. 427 Cod de procedură penală, dar de fapt în motivarea acestuia indică argumente similare celor semnalate de către avocat în recursul său, prin urmare, Colegiul lărgit asupra acestora se va expune concomitent.*

Analizând argumentele invocate în recursurile ordinare, în raport cu soluția adoptată de instanțele de fond, instanța de recurs conchide că în speță există erori de drept, care se cuprind în temeiurile prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6), 11) și 16) Cod de procedură penală, asupra cărora atrage atenția și procurorul în referința sa.

Așadar, potrivit materialelor cauzei, Orghian Serghei a fost pus sub învinuire pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 317 alin. (1) Cod penal, pentru evadarea la data de 04.05.2002 din locul de detenție.

Prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani din 12 decembrie 2018, Orghian Serghei a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 317 alin. (1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de 2 ani închisoare, iar în

conformitate cu prevederile art. 85 alin. (1) Cod penal, i s-a stabilit pedeapsa definitivă de 3 ani 6 luni 9 zile închisoare în penitenciar de tip semiînchis, sentință care ulterior a fost menținută prin decizia instanței de apel din 24 aprilie 2019.

Colegiul consideră că instanțele de fond judecând cauza și verificând probele cu respectarea prevederilor art. 100 alin. (4) Cod de procedură penală, le-a dat o apreciere justă potrivit art. 101 Cod de procedură penală din punct de vedere al pertinentei, utilității, concludenței, veridicității și coroborării lor, stabilind cu certitudine toate aspectele de fapt și de drept, ajungând la concluzia corectă cu privire la vinovăția lui Orghian Serghei în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 317 alin. (1) Cod penal.

Însă, contrar celor reținute de către instanțele de fond, Colegiul notează că infracțiunea de evadare, face parte din categoria celor formale, unde latura obiectivă este descrisă doar prin fapta prejudiciabilă și aceasta, la rândul său, se consideră consumată din momentul săvârșirii acțiunii/inacțiunii prejudiciabile, indiferent de faptul survenirii unei urmări.

Infracțiunea săvârșită de inculpat este o infracțiune simplă și nu continuă, precum a fost reținut de către instanțele ordinare, deoarece fapta de evadare s-a consumat din momentul în care Orghian Serghei a evadat, ieșind complet din locul de detenție în care își executa pedeapsa, devenind liber în urma activității sale ilegale. Momentul consumării infracțiunii este important pentru stabilirea termenului în care intervine prescripția tragerii la răspundere penală.

Astfel, Colegiul penal atestă că, instanțele de fond eronat au concluzionat că nu a expirat termenul de prescripție de tragere la răspundere penală a inculpatului, invocând că termenul de prescripție a fost suspendat, or Orghian Serghei a evadat din locurile de detenție la 04.05.2002, iar probe ce ar confirma faptul că de la data săvârșirii evadării și până la data autodenunțării, 19.05.2018, acesta ar fi săvârșit alte infracțiuni, nu au fost prezentate.

Potrivit art. 10 alin. (1) Cod penal, *legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective până la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale.*

Inculpatul a comis infracțiunea incriminată la 04 mai 2002, prin urmare în speță sunt aplicabile prevederile art. 46 Cod penal (red. 1961), care ameliorează situația lui Orghian Serghei.

Potrivit art. 46 alin. (3) Cod penal, (red. 1961), *prescripția este suspendată, dacă persoana, care a săvârșit infracțiunea, se sustrage de la anchetă sau judecată.*

În aceste cazuri prescripția intră în vigoare din nou din momentul reținerii persoanei sau din momentul autodenunțării. Însă persoana nu poate fi trasă la răspundere penală, dacă de la data săvârșirii infracțiunii au trecut cincisprezece ani și prescripția n-a fost întreruptă prin săvârșirea unei noi infracțiuni.

Generalizând cele enunțate, luând în considerație faptul că, recursul ordinar în cauza penală reprezintă o cale de atac ordinară, ca și apelul, preponderent de casare, destinată a repara, în principal, erorile de drept comise de instanța de judecată, Colegiul penal, ținând cont de prevederile art. 46 alin. (3) Cod penal (red.1961), constată că termenul de cincisprezece ani a expirat la 04.05.2017, iar conform art. 389 alin. (4) pct. 3) Cod de procedură penală, sentința de condamnare se adoptă fără stabilirea pedepsei, cu liberarea de pedeapsă penală în cazul expirării termenului de prescripție.

În atare circumstanțe, Colegiul conchide că recursurile declarate urmează a fi admise, cu casarea parțială a deciziei instanței de apel și sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea în această parte a unei hotărâri noi, cu liberarea de pedeapsă penală a lui Orghian Serghei pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 317 alin. (1) Cod penal, în legătură cu expirarea termenului de prescripție conform art. 46 alin. (3) Cod penal (red. 1961), iar odată cu adoptarea acestei hotărâri, este necesară și excluderea aplicării prevederilor art. 85 alin. (1) Cod penal.

7. În conformitate cu prevederile art. 389 alin. (4) pct. 3), art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursurile ordinare declarate de către inculpat și avocatul acestuia, Isac Igor, casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 24 aprilie 2019 și sentința Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani din 12 decembrie 2018, în cauza penală în privința lui Orghian Serghei, în partea stabilirii pedepsei pe art. 317 alin. (1) Cod penal și aplicării art. 85 alin. (1) Cod penal, potrivit căruia, prin cumul total de sentințe, la pedeapsa aplicată lui Orghian Serghei prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani din 12 decembrie 2018, s-a adăugat partea neexecutată a pedepsei de 1 an 6 luni 9 zile stabilită prin sentința Judecătorei Căușeni din 10 martie 1999, fiindu-i stabilită pedeapsa definitivă de 3 ani 6 luni 9 zile închisoare cu executare în penitenciar de tip semiînchis, rejudecă cauza și pronunță în această parte o hotărâre nouă:

Orghian Serghei se liberează de pedeapsă penală pe art. 317 alin. (1) Cod penal în legătură cu expirarea termenului de prescripție prevăzut de art. 46 Cod penal (red. 1961), cu excluderea aplicării prevederilor art. 85 alin. (1) Cod penal.

În rest, se mențin dispozițiile hotărârii atacate.

Orghian Serghei urmează a fi eliberat imediat din penitenciar, dacă nu execută pedepse sau măsuri preventive în baza altor hotărâri judecătorești.

Decizia este irevocabilă.

Decizia pronunțată integral la 12 noiembrie 2019.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Liliana Catan

Ion Guzun

Maria Ghervas

Dumitru Mardari